

maart 1972
19e jaargang - afl. nr. 1

VAN DE REDACTIE

Bijdragen voor de volgende aflevering, ook van de correspondenten, worden bij de heer C. A. B. A. M. Schade te Moergestel gaarne ingewacht, uiterlijk **1 mei**.

Inhoud 18e jaargang wordt hierbij ingesloten. Deze inhoudsopgave werd wederom samengesteld door de heer J. A. J. Bex te Hilvarenbeek.

Particuliere abonnementen

Gezien de stijging van de drukkosten en de

verzendkosten zien wij ons tot onze spijt gedwongen de abonnementsprijs voor particulieren (niet - gildebroeders) m.i.v. de jaargang 1972 te brengen op f 5,— per jaar.

BIJ DE VOORPLAAT :

De 90-jarige ere-hoofdman Jos van Hulten van het St. Ambrosius-Gilde van Baardwijk (Gem. Waalwijk).

Over de Konings-„keten” (1)

Onder de attributen, de zinnebeeldige ken-tekenen, die bij een Gildekoningchap be-horen, mag de konings-keten als een der belangrijkste worden beschouwd. Het is n.l. in ons gildewezen een regaal of uiterlijk her-kennigsteken van het koningschap en een symbool voor waardigheid en gezag. Omdat dit een eeuwenoud onderscheidings-teken is, kan men bij vergelijkende studie van de vele voorbeelden duidelijk zien, dat er verschillende ontwikkelingen, verande-ringen en uitbreidingen zijn aan te wijzen. Bij het ontleden van een volledige draag-„keten” van een koning merken we de vol-gende onderdelen op :

1. de „keten”,
2. het medaillon,
3. de papegaai of vogel,
4. de schilden.

In enkele opeenvolgende nummers zal aan elk van deze onderdelen een beschouwing worden gewijd.

1. DE „KETEN”

Deze heeft zich ontwikkeld uit de eenvoudige geregen en later geschakelde halssnoer. Reeds in de klassieke oudheid werden bij feestelijke gelegenheden door mannen siera-

den zoals halskettingen gedragen. De aard van de ketting ging op de duur op de voor-naamheid van vooraanstaande personen wij-zen. (Een goed en tevens mooi voorbeeld hiervan is de halsketen die gedragen wordt door de „Prins met de vederkroon”, zoals deze voorkomt op een stuc-relief in het op-gegraven paleis te Knossos op Kreta¹⁾). De keten is een aaneenschakeling van lile-motieven, die een cultische betekenis had-den. Dit voorbeeld dateert uit de 15de eeuw vóór Christus. Uit die zelfde bleven ook gou-den halsketenen van vorsten bewaard, die gevonden werden in Minoische rotsgraven-tijd).

Veel later zien we dat in West Europa even-eens door voorname personen halsketenen werden gedragen, die zich ontwikkelden tot draagtekens van adellijke orden-gezelschap-pen of als onderscheidingstekens voor be-paalde ambten of bestuurders, waarvan vele voorbeelden te zien zijn op de talrijke midde-leeuwse miniaturen of boekverluchtingen en op schilderijen en plastieken. Uit al deze notities kan men tevens de ontwikkeling aflezen vanuit de eenvoudige vorm tot de bijna tot kragen uitgroeïende, rijkgevariëerde schakelketens, zoals er ook bij onze gilden nog vele bewaard zijn gebleven en bekend staan onder de naam van breuken. Deze

„De Gildetrom”, driemaandelijks tijdschrift van de Kring „Het Kwartier van Oirschot”, aangesloten bij de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden.

Redactie: (tijdelijk) Kringbestuur van „Het Kwartier van Oirschot”.

Correspondenten :

voor de Federatie : Math. E. M. van der Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040 - 438521.
voor Oirschot : Th. A. van de Loo, Jan van Galenstraat 2, Oirschot, tel. 04997 - 2002 en 1627.
voor Peelland : Alph. G. M. Niessen, Veestraat 43, Helmond, tel. 04920 - 24863.
voor Maasland : Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166 - 516.
voor Het Land van Cuyk : D. L. van Elk, Heidestraat 7, Gassel (Post Grave), tel. 08860 - 2309.
voor Kempenland : Karel Vermeeren, van Coothstraat 2, Eindhoven, tel. 040 - 118700

Administratie : H. A. J. van Erve, Rootven 60, Moergestel, telefoon 04243 - 306.

Betalingen : Boerenleenbank te Hilvarenbeek ; postrekening van de bank : 1079104.

Typografische verzorging : Drukkerij Harry Bek en Zn., Hoogstraat 5-7, Veghel, telefoon 04130 - 63411

Particuliere abonnementen : f 5,— per jaar, franco thuis.

Tarief advertenties voor vier nummers : 1/8 pag. f 25,— ; 1/4 pag. f 50,— ; 1/2 pag. f 100,— ; 1/1 pag. f 200,— ; bijzondere afmetingen en speciale arrangementen op aanvraag.

Bronvermelding : artikelen en berichten uit dit periodiek mogen worden overgenomen, mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij anders bepaald.

breuken werden later meestal om praktische redenen - bijv. om slijten van kleren te voorkomen - op een kraagvormige draagband bevestigd, waarvan de kleur en de stof meestal zodanig werden gekozen, dat zowel de breuk in haar geheel als de verschillende onderdelen zo goed mogelijk tot hun recht kwamen. Bij gilden echter, die nooit een breuk hadden bezeten, of er geen meer bezaten en geen nieuwe konden of wilden aanschaffen werd dan volstaan met een draagband, die soms zeer rijkgeborduurd zijnde, vaak ook om artistieke kwaliteiten, een eigen bijdrage leverden in de ontwikkeling van het hier besproken onderdeel en bij vele gilden nu nog onder de naam van „haam” (vgl. de naam van een paardejuk) in gebruik zijn. Omwille van deze laatste voorbeelden werd „keten” tussen aanhalings- en sluittekens geplaatst »).

K.V.

- 1) Een afbeelding hiervan is bijna in elk behoorlijk boek over deze kunstperiode te vinden. Zeer duidelijk zelfs op pag. 72 in „Triomf over de tijd”, door C. Ceram, uitg. W. Gaade, Den Haag z.j.
- 2) Wie meer over breuken e.d. wil weten kan dit vinden in de catalogus „Schatten der Vlaamse Schuttersgilden” Antwerpen-Brussel, 1967.

Nà achttien jaren...

Nu de Gildetrom van het Kwartier van Oirschot na een achttienjarige periode van zorgen en tasten meer en meer aan het uitgroeien is tot een contactblad voor de gilden en gildebroeders van Noordbrabant en ver daarbuiten en tevens ten behoeve van buitenstaanders een algemeen informatiegevend periodiek is geworden op het terrein der gilden en al wat daarmee samenhangt, is het van het allergrootste belang, dat naast de gebruikelijke federatie-, kring- en individuele gildemededelingen er een duidelijke plaats moet worden ingeruimd voor algemene beschouwingen, richtlijnen en tips, met daarnaast wetenschappelijke benaderingen van de uit de aard der zaak vaak sterk uiteenlopende, eeuwenoude gewoonten, gebruiken en attributen van onze nog steeds autonome gilden.

Gelukkig weet de huidige Gildetrom zich omringd en verzekerd van vele goedwillende deskundigen. Wie echter een beetje thuis is in het vele en moeilijke werk dat het bestuderen van gildeproblemen en probleempjes met zich meebrengt, zal ervan overtuigd zijn, dat té persoonlijke artikelen, té sterk gekleurde aangehaalde teksten of té kras geformuleerde uitspraken, gevaarlijk, zelfs funest kunnen overkomen, omdat deze door anderen soms worden aanvaard als onomstotelijke, -vaststaande -waarheden, -welke vaak - ondanks latere herroepingen of correcties - zeer moeilijk uit te roeien zijn. De naam onder zo'n bijdrage geeft dan wel aan wie zich verantwoordelijk stelt voor de inhoud, van dat stuk, maar de verantwoording van

de verbreiding van zulke artikelen blijft bij de Gildetrom.

Als gevolg van de steeds verder doorgevoerde specialisatie op de verschillende terreinen van de wetenschap zal ook het nemen van de verantwoordelijkheid over dergelijke artikelen steeds groter worden. Daarom zal het noodzakelijk zijn dat voortaan de z.g. wetenschappelijke artikelen eerst worden doorgesproken in een aparte commissie. Het aanzien van de Gildetrom zal er door groeien.

K.V.

Boekbespreking

Kruisboog en Postzegels

Ook onder gildebroeders vindt men verzamelaars van allerlei objecten en zo vanzelfsprekend van postzegels. Onder deze laatste verzamelaars zijn er die zich specialiseren in bepaalde motieven, in versieringsmotieven die postzegels rijker en mooier maken en daardoor zorgen voor een rijkdom in verscheidenheid.

Dat er gildebroeders zijn die daarbij vooral snuffelen naar voorstellingen die direct of indirect het gildewezen raken is begrijpelijk.

Zo hebben de belgische gildebroeders André Gillet en Marc de Schrijver afbeeldingen van postzegels, waarop de kruisboog voorkwam, benut om deze als illustratie te laten dienen in de door hen verzorgde brochure „De geschiedenis van de kruisboog”. Het is een merkwaardig en interessant geheel geworden, dat zo „van twee kanten snijdt”.

Voor de postzegelverzamelaars onder ons zij vermeld, dat de afbeeldingen zijn voorzien van de nummeringen volgens de catalogi van Yvert en Tellier.

De achttien pagina's tellende brochure is uitgegeven op kunstdruk papier en is te bestellen bij de Griffier van „Den Crans”, Lode Sellaan 17, 2100 Deurne, België.

Kostprijs vier nederlandse guldens.

K.V.

Verschenen :

„Boogschieten”. Handleiding bij de basistechniek. Uitgegeven door de Vereniging van Leraren in het Handboogschieten (VLH). 24 pagina's met vele illustraties. Prijs f 3,—

Na overschrijving of storting van dit bedrag of een veelvoud daarvan op postrekening no. 82 63 46) van de secretaris van de V.L.H. mr. W. J. H. Stam, Rijksstraatweg 115 te Warnsveld, worden de boekjes franco toegezonden.

Brabants Gildezilver XV

DRS. W. TH. KNIPPENBERG

Sint Catharinagilde Son

Dit gilde bezit nog een **boekje** met perkamenten koft, getiteld: „Staet, inventaris ende declaratie van de erectie der Broederschap off Gulde Sanctae Catharinae binnen den dorpe van Son, ter directien van Dierck Aertssen van Beeck, Cornelis Joosten de Groot, Joost Marcelis van den Nieuwenhuys ende Joost sone Jan Mathijss Vogels als dekens van de selve gulde in den jaere 1635, wesende in den selven jare coninck Jan Aertssen Verberct, ende Jan Anthonis Gisberts vaendrager van voorsz. gulde”. In dit interessant boekje is een notarieel afschrift opgenomen van een officieel gezegeld perkamenten stuk van 17 november (=15 Kal. Decembris) 1459, waarin aan „de broeders en zusters van de Broederschap van de H. Catharina in de parochiekerk van de H. Petrus te Son” verlof wordt gegeven op een in de kerk gesticht maar nog niet gewijde **altaar** de H. Mis te laten lezen, zo vaak dat gepast is; het stuk is ondertekend te Mantua door kardinaal Philippus. Dit verlof wordt bevestigd door Lodewijk van Bourbon, bisschop van Luik, in 1469.

Er is hier zeker sprake van een zuiver **kerkelijke broederschap**, waarvan mannen en vrouwen lid konden worden; eerst in de 16de eeuw is zij uitgegroeid tot een **schuttersgilde**, zoals dat op meer plaatsen het geval schijnt te zijn. De renten, rogge („der maten van Son”; 1501, 1520) en gelden zijn door vrouwen, nog voor het overlijden van de mannen, bij testament aan de Broederschap geschonken. Het oudste van deze stukken, ook aangehaald door Jolles II, p. 145-147, is het testament van Catharina van Doernen, echtgenote van Adam van den Rodenhuyse in de vrijheid Rode van St. Oda uit 1477; zij schenkt behalve aan St. Catharina te Son ook goederen aan o.a. het gilde van St. Barbara te Oirschot, de parochiepriester te Oirschot, aan de kerk van Sint-Oedenrode en de kerk van de H. Lambertus te Luik. In een akte van 1540 wordt een stuk land genoemd, gelegen te Son „agter het hagelcruys”. Behalve grond, rogge en geldrenten had het gilde ook schapen, die in 1635 werden verzorgd door Pauwels Aerts Verberct, Jan Aerts Verberct en Wouter Peter Vogels.

Het oudste van de zeven zeer fraaie kleine koningsschilden dateert uit 1597. Waarschijnlijk is de grote halfplatte **vogel**, die aan een fraaie ketting hangt, nog ouder; de zilvermerken, een H in een staande rechtehoek en een klaverblaadje van drie op een geknikt steeltje, zijn echter nog niet te determineren. Aan deze vogel hangen de schilden van 1597 en 1613 en het dubbele rad met zwaard van de **patroonheilige**, gemonteerd op een platte **ring** met dubbele kabelrand.

Vrouwen bleven bij het gilde behoren, ook lang nadat het tot een schuttersgilde was omgevormd. In 1720 „hebbe de guldebroeders en susters van Sinte Caterina den outaer versiert”. Eerst later is het zelfs enige tijd een jonggezelligilde geweest, maar daarop is men gelukkig teruggekomen.

Het koningszilver ligt op een zwart fluwelen vest met goudrand en bevat de volgende **schilden** (7 koningsschilden + 1 keizerschild):

- 1597 Petrus Ioannis Fabricius: „Sine Onere Nihil SON” (dit was de lijfspreuk van Sonnius, bisschop van 's-Hertogenbosch, afkomstig uit Son en overleden in 1576). Afbeelding: man in eigentijdse klederdracht met een kruisboog over de schouder. Schildvormig plaatje. De naam Peter Jansen Smits (=Petrus Ioannis Fabricius), koster te Son, stond onder een akte van 1600 (Schutjes V, p. 673).
- 1609 Claes van Duersen. Afb.: familiewapen: gefaast in 7 stukken, in het hoofd 3 molenijzers, helmteken een hondkop, onder het schild de letters P.T.C. Liggend ovaal schildje.
- 1613 Maggiel Ian Gelyncx. Afb.: ploeg op twee wielen, en kroon. Staand ovaal schildje.
- 1613 Aert Dercks van Duersen. Afb. wapen van Duersen met helmteken (zie 1609). Schildvormig plaatje.
- 1614 Peter Iosten van Alfen. Afb.: wapen van Duersen. Liggend ovaal schildje.
- 1632 Ian Aerts Werbeck met Meriken syn huysvrouw. Afb.: man en vrouw in eigentijdse klederdracht, zij met beker en kan in haar handen; dubbel rad van H. Catharina en kroon. Schildvormig plaatje.
- 1638 Peter Iosten van Alfen (dubbeltkoning; zie 1614). Afb.: wapen van Duersen. Schildvormig plaatje.
- 1669 Ian Wauters Voghels, Keiser, int jaer 1669. Afb.: familiewapen met 1 + 2 vogels. Groot keizerschild.

Al ontbreekt het gildezilver tussen 1669 en 1826, het gilde is niet opgeheven. In 1719 en 1720 versierden de broeders en zusters het gilde-altaar en in de jaren 1722-1740 gingen de verpachtingen van het grondbezit gewoon door. Er werd ook koning geschoten. Het archief vermeldt immers enige namen van koningen:

- 1722 Marcelis Welles koning.
- 1730 Cornelis van Lieshout koning.
- 1771 Peter van den Hurck koning.

Bijna alle **schilden** uit de jaren 1826-1874 hebben een genopte rand. De meeste dragen

de gebruikelijke zilvermerken: leeuw+2 (= 1), Minervakopje+K(= k), de jaarletter(= jrl.) en het meesterteken.

1826 Gerardus Donkers. Afb.: aambeeld.

1828 Martinus van der Hagen. Afb.: boer met ploeg en twee paarden Merken: 1. en IVG (J. v. Gemert, 's-Hertogenbosch).

1838 Adriaan van den Hurk. Afb.: standdaarmolen. Merken: 1, k, jrl D(1838) en IVG(zie 1828).

1840 Hendrikus van Kimmenade. Rond schild. Merken: 1, k, jrl. F (1840).

1842 H. van der Weijden. Afb.: boer met ploeg en paard. Merken: k, jrl H (1842).

1844 Petrus van Kimmenade. Afb.: boer met ploeg en paard. Merken: 1, k, jrl K(1844) en IVG(zie 1828).

1846 Peter van Rijssel. Afb.: boer met ploeg en twee paarden. Merken 1, k, jrl M(1846) en V R 10(?).

1848) Wilhelmus Jaogems. Afb.: boer met ploeg en paard.

1853 H. van de Ven Az. Afb.: boer met ploeg en twee paarden; rad, zwaard en palmtak (van de patroonheilige). Merken: 1, k, jrl.T(1853) en W H met ossekop (W. Hermans, Eindhoven).

1855 Hendrikus Maasakkers. Afb.: boer met ploeg en twee paarden. Merken: 1, jrl W(1856) en W H met ossekop (zie 1853).

In deze jaren bloeide het gildeleven. In 1855 en 1856 werd een nieuw vaandel gekocht, dat intussen weer door een ander is vervangen en een nog aanwezige trom met opschrift „S. Catharina”.

1857 Johannes Maasakkers LZ. Afb.: H. Catharina met rad en palmtak; boer met ploeg en twee paarden. Merken: 1, k, jrl W(1856); het meesterteken is doorboord.

1863 Th. Borghouts „Officier der rustende Schutterij te Son” Afb.: officier in uniform. Schild met lauwerkrans en kroon.

1865 Cornelius Maesakkers. Afb.: bakkerij en twee gekruiste takken. Bij dit schild behoort een los kroontje.

1867 Jan van de Ven MZ. Afb.: meubelmaker. Merken: 1, k, jrl h(1867) en IN 39(J. Noppen, 's-Hertogenbosch).

1871 Johannes van de Ven JZ. Afb.: timmerman.

1874 Cornelius van de Ven. Afb.: timmerman.

Daarna is het gilde ingeslapen maar niet uitgestorven; het was blijkbaar bijna een familie-gilde geworden, waarin het zilver gelukkig werd bewaard. Van een familielid is eveneens het laatste koningsschild: 1958 Johannes G. v. d. Ven Jz.; afb.: timmerman. Merken: 1, k, jrl. i(1968).

Sint-Barbaragilde Son-Breugel

In het Rijksmuseum te Amsterdam bevindt

zich een **koningsschild** van Hendrick van Hoof, secretaris in Breugel, coninck van S. Barbara, Ao 1641” (Jolles II, p. 145, nota).

Waarschijnlijk behoort de tweede losse **vogel**, die thans in het bezit is van het Sint-Catharinagilde te Son, tot dit voormalig Sint-Barbara-gilde.

Deze vogel, iets kleiner dan de bovengenoemde en wat beschadigd, is gemerkt: boompje ('s-Hertogenbosch 1525-1550), gotische jaarletter b(1539) en een sleutel met links gewende baard op een schild met holle zijden; dit is het meesterteken van Aert Joerdens (Crooy nr 4). Dit gilde, zeker ook aanvankelijk als **broederschap** ontstaan, was in 1539 dus zeker al een **schuttersgilde**.

De gedateerde vogel, met openingen onder de bek en op een uitstekend borstplaatje voor het ophangen van boogjes, lijkt van groot belang voor het **dateren** van andere soortgelijke **vogels**!

De Gilden op het 4e Internationaal Congres van de VLAGGENKUNDE en HERALDIEK te Turijn.

Te Turijn werd het 4e Internationaal Congres van de vlaggenkunde en heraldiek gehouden. Daar dit congres bijzonder veel bijdraagt tot de kennis der vaandels van onze gilden, heeft ondergetekende - als Alfarez der Stichting voor Vlaggenkunde en Heraldiek in Nederland - daaraan deelgenomen.

Door direct contact met andere congressisten was het mogelijk gedachten uit te wisselen en bevindingen te toetsen ook ten aanzien van de Brabantse gilden. Kleuren en heraldiek werden behandeld in Europeesch- en wereldverband, waardoor er heel veel te leren viel.

Een bezoek werd gebracht aan 's-werelds meest bekende restauratie-atelier van vaandels, vlaggen, schilderijen en beeldhouwwerken in het kleine bergdorp Amerengo. Het congres werd besloten in de tuinen van het jachtslot te Stupinigi met het optreden van de vendelzwaaiersgroepen van De Palio van Asti.

Namens de Federatie werd door ondergetekende de groeten overgebracht van de 400 Brabantse vendelzwaaiers en de Federatie. Een zilveren schild op een palio werd overhandigd aan de voorzitter van de groep uit Asti.

Aan ondergetekende werd de penning van de „Sbandiatori del Palio di Asti” - het organisatie-comité - als blijvende herinnering van onderlinge vriendschap van gildebroeders vendelzwaaiers uit Italië en Nederland. De uitreiking ging gepaard met het verzoek de gildegedachte fier uit te dragen en de verbreiding daarvan te bevorderen „per il mantenimento del pegno, che ci è stato affidato” of wel „voor het behoud van het aan ons toevertrouwde pand”.

Loon Op Zand

Jan Toorians

Vendelzwaaiers van Asti in gesprek met de Heer Jan Toorians

TETOONSTELLING

„HET SCHUTTERSILDE VIERT”

In het Goltziusmuseum (Goltziusstraat 21) te Venlo werd zaterdag 11 maart onder zeer grote belangstelling bovengenoemde tentoonstelling geopend door Mevr. M. van Soes-Jansteker, wethouder van Onderwijs en Cultuur van de gemeente Venlo. Bij deze gelegenheid hield de voorzitter van het Bestuur der Federatie Oud-Limburgse Schuttersfeesten, de heer L. Jans, een inleiding over het typische karakter van de Limburgse Schutterijen, waarna de genodigden een rondgang maakten langs de vele, overzichtelijk opgestelde Limburgse gildeschatten. Terwijl er verfrissingen werden geserveerd zorgde een kapel van het Akkermansgilde voor een passende

muzikale omlijsting. Onder de aanwezigen bevonden zich veel belangstellenden uit de Noordbrabantse Kringen.

Drieëntwintig Limburgse schuttersgilden stelden zilver, oude papieren of bijzondere attributen beschikbaar om deze expositie tot een aantrekkelijk geheel te maken. Al het ingezondene werd smaakvol geordend; in één der grote zalen werd zelfs een Limburgse schietmiddag in extenso uitgebeeld. Aanleiding tot het houden van deze tentoonstelling werd gevonden in het feit, dat dit jaar voor de zestigste maal in deze eeuw Oost- en West Limburg tezamen het „Oud-Limburgs Schuttersfeest” gaan vieren.

De tentoonstelling is een leerzaam geheel, duurt tot en met 30 april a.s. en verdient zeer zeker ook veel belangstelling uit kringen buiten „het Limburgse”.

K.V.

Federatie-Nieuws

Rooster van gildefeesten in 1972.

14 mei Kringdag Land van Cuyk bij St. Dionysius te Heijen.

28 mei Kringdag Kempenland bij St. Martinus te Luijkgestel.

11 juni Kringdag Maasland bij St. Willibrordus te Esch.

18 juni Kringdag Kwartier van Oirschot bij

St. Lambertus te Vessem.

25 juni Vrij gildefeest bij St. Willibrordus te Geijsteren.

20 augustus Liefdadigheidsfestijn der gilden te Lage-Mierde.

26 augustus Vrij gildefeest bij St. Sebastiaan te Kevelaer (Dld.)

17 september Landjuweel te Gemert.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Gilde St. Joris te Middelbeers

Gildebroeder Jos van Hoof en zijn echtgenote Nelleke vierden hun gouden bruiloft.

Al verblijft het echtpaar in het Bejaarden-centrum te Bladel, de banden met Middelbeers zijn er niet door verbroken. Integendeel

het St. Joris-gilde was 's-morgens in Bladel present bij de plechtige jubiléms, waaronder met het gildevaandel de groet werd gebracht aan de Allerhoogste tijdens de Consecratie. Het optreden der gildebroeders maakte diepe indruk op de bewoners van dit centrum.

De druk bezochte receptie 's-middags in

Middelbeers, waarbij ook de gildebroeders niet ontbraken, bewees de grote genegenheid voor het gouden echtpaar, die tot laat in de avond het middelpunt waren van een groot feest.

Dat zij eenmaal hun diamanten feest mogen beleven is de wens van

A. v. Kronenburg, Hoofdman

St. Jorisgilde Tilburg

IN MEMORIAM:

**Frans Priems
Janus de Brouwer
Ad Donders
Willem Hooijen**

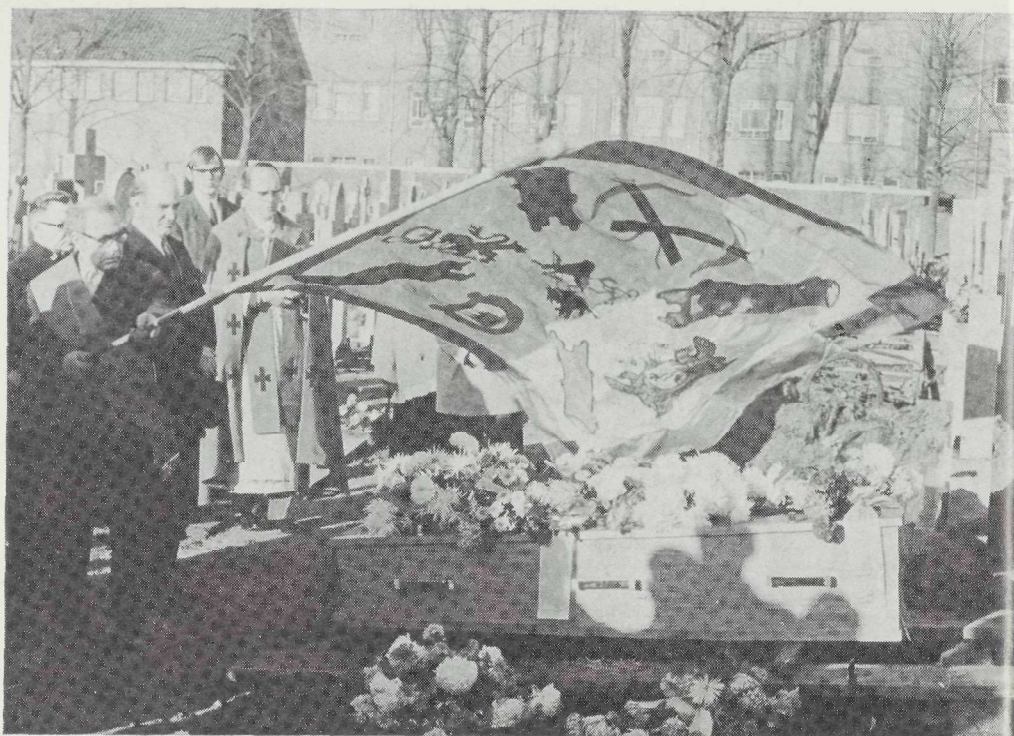
In het afgelopen jaar moest het St. Jorisgilde vier van zijn gildebroeders volgens oude traditie ten grave dragen.

Frans Priems, 45 jaren oud overviel hem de dood wel onverwachts, doch niet onvoorbereid. In de bijna 10 jaren, dat hij gildebroeder was, heeft Frans zich laten zien, zoals hij was. Het enthousiasme, dat hij bij het gilde aan de dag legde, en zijn geweldig doorzettingsvermogen, stelden hem in staat zijn idealen te verwezenlijken. Vooral het herstel van de oude zware voetboog wekte initiatieven bij hem op. Jarenlang had men zich bezig gehouden een schutsboom voor de voetboog daar te stellen. Frans bood zijn kennis en hulp aan, wist de gildebroeders bijeen te brengen en de schutsboom staat er. Is het dan vreemd, dat hij ook daarbij aan het vervaardigen van de voetbogen heeft gedacht en gewerkt? Hij heeft vol gehouden, niet wijkend voor moeilijkheden, totdat zijn eigen gemaakte voetboog gereed was. Schutter tot op de laatste dag. Zijn trefzekerheid verschafte hem weliswaar geen koningstitel, maar meester van de voetboog

was hij. Het gilde zal hem missen, maar de herinnering aan hem zal blijven in het tastbare, dat hij voor zijn gilde heeft gedaan.

Adr. de Brouwer Lzn, overleden daags voor zijn 69e verjaardag. Na de bevrijding in 1945 was Janus de Brouwer een der eersten, die zich bij het gilde aansloot. Van huis uit kende hij St. Joris. Met zijn vader ging hij mee om de pijlen te rapen. Hij was een blij gildebroeder, die voor iedereen steeds klaar stond en alles met plezier deed. Gildebroeders konden nooit tevergeefs een beroep op hem doen, wanneer een pees bezweken was. Met eenvoudige middelen - een plank met spijkers - kwam de juiste pees gereed. Zelfs het mededingen naar de koningstitel offerde hij op voor de bereidheid: voor iedereen gereed te staan bij het koningschieten. Dezelfde achting kende het gilde hem toe tijdens zijn dekenschap. Stiptheid was daarbij zijn kenmerk. Veel heeft ons gilde van hem mogen leren. Daarvoor zullen wij hem dankbaar blijven gedenken.

Ad. Donders. Na een lidmaatschap van ongeveer drie jaren, overleed hij 55 jaren oud. Hij was een groot liefhebber van de schietsport. Op geen enkele schietwedstrijd ontbrak hij en sportief zoals hij altijd was, dong hij mede naar iedere prijs. Niet zozeer om de stoffelijke prijs, doch om te laten zien, wat de schietwedstrijden voor hem en zijn gildebroeders tesamen betekenden. Het respect, dat hij voor zijn oudere gildebroeders

Vaandrig A. Jacobs brengt de laatste groet.

toonde, stempelde hem tot een goede vriend. **Willem Hooijen, gewezen vaandrig.** Na een langdurig lijden overleed op 75 jarige leeftijd oud-vaandrig Willem Hooijen. Met trots en fierheid voerde hij het vaandel mee wanneer zijn gilde uittrok.

Zijn gezondheid noodzaakte hem reeds voortijdig zijn vaandrighschap neer te leggen. Ook hij was een der eersten, die na de bevrijding het gildewezen begreep. Ondanks zijn geweldige ondernemingsgeest, die hij voor zijn groot gezin aan de dag legde, bleef zijn gilde een plaats in zijn hart bewaren. Van zijn wijsheid heeft ons gilde vruchten kunnen plukken. Daarvoor zullen wij hem dankbaar blijven.

Uitreiking opbrengst van het Liefdadigheidsfestijn

Het laatste „onderdeel” van het Liefdadigheidsfestijn 1971 kreeg op 22 februari j.l. zijn beslag in Zaal Versteeg te Middelbeers. Burgemeester mr. L. Verwiel met de beide Wethouders de Heren v. Haren, alsook de Gem. Secretaris de Heer Aerts, toonden zich de gastheren voor de leden van het Kringbestuur, de Overheden der Beerse gilden en de afgevaardigden van 4 Afdelingen der Vereniging „Het Zorgenkind”, om

met een enigszins feestelijk tintje de opbrengst te overhandigen aan de rechthebbenden.

Burgemeester Verwiel sprak er zijn vreugde en bewondering over uit, dat de gilden ook in 1971 dit grootse gebaar hadden gemaakt voor de gehandicapte medemens. Hij noemde de bestemming van de gelden een gelukkige keuze. Hij stak de loftrumpet over de zeer bijzondere groep van personen, die iets groots doen voor de gehandicapten en daartoe financieel blijvend in staat moeten worden gesteld.

Kringvoorzitter van Erve prees de geest van christelijke dienstbaarheid, die ook thans nog vaardig is in de Brabantse gilden. Hij dankte de gildebroeders van Oost- West- en Middelbeers, die in onderlinge samenwerking de organisatie zo voortreffelijk hadden verzorgd, en alle gilden, die hadden deelgenomen.

Vervolgens reikte Burgemeester Verwiel f 3500,— uit aan de vertegenwoordigers van de Ver. Het Zorgenkind, terwijl de Paters- Missionarissen v. Sprang (Haaren), Wouters (Hooge-Mierde), Michelbrink (Hulsel) en v. Hoof (Middelbeers) gezamenlijk nog f 800,— zullen ontvangen.

Met een opwekkend woord om dit mooie werk voort te zetten besloot hij deze bijeenkomst.

Hebt u al een abonné aangeworven voor

De Gildetrom?

Nieuws uit Maasland

Gilde St. Ambrosius, Baardwijk

Huldiging van Gildebroeder Jos van Hulten. Tijdens de in januari gehouden statiedag van het Gilde St. Ambrosius van Baardwijk is gildebroeder Jos van Hulten op buitengewone wijze in de bloemetjes gezet. Vanzelfsprekend begon de feestdag met een H. Mis, opgedragen door Gildeheer Pastoor Vos, aan wie na de H. Mis een vendelgroot werd gebracht.

's-Avonds had in aanwezigheid van de dames der leden de grootste huldiging van Ere-Hoofdman Jos van Hulten plaats.

Het was de huidige Hoofdman Henk Pullens, die de Heer van Hulten, die zo pas 90 jaar is geworden, met hartelijke bewoordingen toesprak. Deze statiedag was voor hem welgeteld de 78e, want hij heeft in zijn leven niet één jaarfeest verzuimd.

Vóór hij officieel lid werd van het St. Ambrosius gilde was hij gildeknecht, welke functie hij al in 1894 aanvaardde. Lid werd hij in 1900.

Het is geen wonder, dat Hoofdman Pullens hem schotste als de spil van dit gilde. Hij was de man, die het gilde richting heeft gegeven tot wat het nu is. 30 Jaar geleden werd hij tweede hoofdman en bij het overlijden van Wouter Pullens - 10 jaar geleden - eerste hoofdman.

Circa 3 jaar is hij nu Ere-Hoofdman. Met zijn collega's leidt hij nog steeds het gilde en weet daarop een eigen stempel te drukken.

Geen wonder, dat deze statiedag in het teken stond van deze zo vitale 90-jarige. Gezellig is er gefeest, veel is er samen gezongen en veel is er gepraat over vroeger! 't Was er goed!

Jaarvergadering Kring Maasland

In zaal Modern te Vught opende op 20 november 1971 Voorzitter de Heer J. v. d. Mortel de algemene vergadering van Kring Maasland met de Christelijke groet. Hierna zei de Voorz. dat het hem deugd deed deze vergaderingen steeds met de Christelijke groet te mogen beginnen. Het is alleszins de moeite waard deze gedachte in het gildewezen te mogen bewaren, omdat alle steun van God komt.

Naar goed gebruik werden de overledenen in het afgelopen jaar herdacht.

De notulen van de vorige vergadering werden door de Kringsecretaris de Heer E. Gerrits voorgelezen en zonder bemerkings door de vergadering goedgekeurd. De Voorz. dankte de secretaris voor zijn werk.

Verder stond hij even stil bij de Hoofdman in een gilde. Deze heeft voor wat toepassing van de gildewetten betreft het recht van veto.

De Kringpenningmeester de Heer J. van Kuijk bracht het financieel verslag uit over het afgelopen jaar, dat sloot met een klein batig saldo. Er zijn enkele gilden achterstallig in hun betalingen. Deze zullen worden bezocht.

De kascommissie, waarin zitting had de Heer Wijgerde uit Heeswijk, werd aangevuld met de Heer Ch. Baijens uit Vught. Deze commissie kon adviseren tot het verlenen van décharge aan de penningmeester waarna deze door de vergadering werd verleend.

De bestuursverkiezing had een vlot verloop. De aftredende leden de Heren Gerrits, Chappin en van Kuijk werden herkozen. De Heer Gerrits, die om gezondheidsredenen wenste af te treden als kringsecretaris, werd opgevolgd door de Heer J. Toorians, die door het Bestuur daartoe kandidaat was gesteld. Aan de Heer E. Gerrits werd het vice-voorzitterschap van de kring toevertrouwd. Aan het Kringbestuur werd toegevoegd de Heer Adams uit Berkel, die op vendelgebied zijn steentje kan bijdragen, alsmede de Heer B. v. Balkum, voorzitter van de schietcommissie.

Bij de bespreking van de op 5 september 1971 te Vught gehouden kringdag, welke door het gilde St. Barbara werd georganiseerd, zei de Voorz. dat dit een dag was met veel bijzondere herinneringen. Alles was goed op tijd en de tentoonstelling in een aparte tent was keurig verzorgd.

Fout was echter het schieten. Dit was ook door het Bestuur van St. Barbara volmondig toegegeven. Er bleek onvoldoende aandacht besteed te zijn aan de adviezen van de diverse commissies, terwijl ook een gebrek aan contact is geconstateerd. Als naar de richtlijnen van de onderscheiden commissies gewerkt was had men veel onheil kunnen voorkomen. De Heer v. Hulten opperde het plan om in januari a.s. de tromcommissie bijeen te roepen om te trachten meerdere juryleden in die commissie te

krijgen.

De Voorz. gaf als zijn visie, dat alle commissies moeten worden uitgebreid. Er moeten meer mensen bij komen, die er iets van weten.

Vervolgens bracht de Heer Hoogedoorn, secretaris van de schietcommissie, verslag uit. Hij benadrukte nogmaals, dat het organiserend gilde over de nodige deskundigen moet kunnen beschikken bij wedstrijden op elk gebied en moet kunnen beschikken over goede materialen.

In Vught werden: Koning Geweer de Heer J. v. Daal van St. Willibrordus te Heeswijk; Koning Kruisboog de Heer B. Kleijberg van St. Ambrosius te Baardwijk en Koning Handboog C. v. d. Wiel, St. Antonius en Sebastiaan te Haaren.

De Voorz. complimenteert de Heer Hoogedoorn met zijn prima verslag, hetwelk vervolgens werd goedgekeurd.

Bij monde van de Heer v. Hulten werd een zeer kort verslag uitgebracht, aangezien hij geen inzage heeft gekregen van de wedstrijd papieren te Vught. Hij deed nogmaals een beroep op de gilden om meer leden in de tromcommissie te verkrijgen.

De Voorz. dankte de Heer v. Hulten en deed de toezegging over deze aangelegenheid nadere mededelingen te zullen doen in de voorjaarsvergadering. In dit verband sprak de Voorz. over de aan te schaffen nieuwe gildetrommen. Tot zijn groot genoegen wint de echte gildetrom ook in Maasland meer en meer terrein.

De Heer J. Toorians bracht verslag uit over het aandeel van Kring Maasland in het gildeblad de Gildetrom. Er waren op dat ogenblik 211 betaalde abonnementen tegen een prijs van f 2,50 + f 0,50 porto. Dit aantal is beslist te laag om het blad mede-betaalbaar te maken. Hij deed een beroep op de medewerking van de gilden voor de verslaggeving, alsook voor het aantal abonnementen, hetwelk door de Voorz. met een dankwoord aan de Heer Toorians werd ondersteund.

Tijdens de rondvraag overhandigde de Heer Dr. Luykx uit Dinther een grote foto aan Gilde St. Sebastiaan uit Oisterwijk, waarvoor door Hoofdman Jac. Mas-suger dank werd gebracht.

Vervolgens kwam ter sprake de medewerking aan de opening van het Provinciehuis. De Voorz. zette uiteen hoe de uitnodiging tot stand is gekomen. Deze is naar de Federatie gespeeld, omdat het beter was, dat de hele Federatie manschappen zou leveren uit elke kring. Hierdoor kwam het, dat een vendelgroep is ingezet, die compleet uit Kring Kempenland (Eindhoven en omgeving) kwam. Omdat men zich in Kring Maasland enigszins opzijgezet voelde gaf de Voorz. terzake zijn gedachte. Het ging om de eer en het voorrecht om H. M. de Koningin te begroeten, **gezamenlijk**. De groep was perfect. De andere geflankeerde vendeliers (die dus niet zwaaiden), alsook de tamboers, hoofdliden en andere gildebroeders werden evengoed bedankt voor en gefeliciteerd met het goede resultaat van het optreden.

Omdat Kring Kempenland gelijkheid had in het groeps-vendelen werd er over gediscussieerd of dit wel noodzakelijk was. De Heer Gerrits bracht als zijn oordeel naar voren, dat verscheidenheid mooier zou zijn geweest. Dit alles was niet belangrijk. Het ging om een uiting van gezagsgetrouwheid. Het resultaat heeft echt wel bewondering gewekt voor de gilden, die een goed figuur hebben geslagen bij deze manifestatie voor de Overheid.

De Heer Wijgerde uit Heeswijk sprak over de gehouden kaderdag voor vendeliers te Oisterwijk, die

zeer interessant en leerzaam was, doch waaraan door slechts weinig vendeliers werd deelgenomen. Hij vond het jammer van de hoge kosten. Getracht zal worden in 1972 wederom een kaderdag te organiseren, doch hij hoopt dan op grotere deelname, die bereikt kan worden door grotere activiteit van de gilde secretariaten inzake het uitreiken van kennisgevingen aan de vendeliers.

De Heer P. v. Lith Jr. vroeg de mogelijkheid te bezien van een uitbreiding van muziek- en platte trommen. De Voorz. achtte dit van een jong en actief gildelid goed bedoeld, doch wees er op, dat uitbreiding met trommen alleen behoort te geschieden met gildetrommen. Hij wil Kring Maasland op dit gebied zuiver houden.

Op verzoek van de Heer A. v. Lith uit Berlicum zegde de Voorz. een algemene vergadering van de kring toe in het voorjaar van 1972.

De Koning van St. Barbara te Vught drukte zijn spijt uit over de minder goede gang van zaken bij het schieten tijdens de kringdag en bood hiervoor zijn verontschuldiging aan.

De Kringdag in 1972 werd vastgesteld op zondag 11 juni, en zal worden georganiseerd door het Gilde St. Willibrordus te Esch.

Door de Heer J. Toorians werd voorlezing gedaan van het verslag der vendelcommissie. Hieruit bleek, dat aan de wedstrijden tijdens de kringdag te Vught slechts door 34 vendeliers werd deelgenomen, dit terwijl de kring 141 vendeliers telt. In de B-klasse promoveerde 1 en in de C-klasse 2 vendeliers.

Nogmaals wees de Heer Toorians er op, dat vendel-jury's voor wedstrijden behoren te worden aangevraagd bij de vendelcommissie, terwijl de vaststelling van de prijzenreeks in overleg met de commissie moet plaats hebben.

Dit verslag werd goedgekeurd en de samensteller oogstte daarvoor de dank van de Voorz.

De Heer v. Laak verklaarde geen verslag te kunnen uitbrengen van de commissie standaardrijden, omdat ook hij geen wedstrijd papieren heeft ontvangen. Overigens staat hij geheel alleen. De Voorz. deed een ernstig beroep op alle gilde-besturen uit te zien naar geschikte krachten ter versterking van deze commissie. De Heer H. Pullens van Baardwijk gaf staande de vergadering twee leden op voor de schietcommissie voor kruisboog.

Daarna sloot de Voorz. de vergadering - zoals hij dat immer deed - met woorden van diepe inhoud: „Houdt alles zuiver in het gildewezen, weest eerlijk en oprecht en bedenkt waarvoor ge dat doet”.

J. Toorians, Kringsecretaris.

VORSTENBOSCH. Twee dagen voor zijn 80e verjaardag overleed Deken Martinus de Mol van het St. Antonius-gilde. Op 14 december heeft het gilde deze onvermoeide man ten grave gedragen. Bij de uitvaart waren ook gildebroeders van de kleine kring „De Hoge Schuts” aanwezig uit waardering voor deze kleine man, die met zijn grote geest zo ontzettend veel werk heeft verricht voor de goede zaak in het organisatieleven. Onze gevoelens van medeleven gaan uit naar zijn goede vrouw, die hem zo plotseling moest missen. Moge God hem reeds beloond hebben voor al het goede, dat hij aan zijn evenmens deed.

UDENHOUT. Gilde St. Antonius en Sebastiaan heeft op 22 januari de statiedag gehou-

den. 's-Avonds tevoren werd op diverse punten in het dorp de „Proclamatie voorgelezen. Na de Gildemis werd de vendelgroet aan de Overheid gebracht. Burgemeester Hoefsloot was met beide Wethouders in het Gildehuis aanwezig, waar zij door hoofdman Schoonus werden begroet. Bij het schieten waren de gildeheren present. Traditiegetrouw was het 's-avonds groot feest.

OISTERWIJK. Bij Gilde St. Sebastiaan heeft tijdens de viering van de statiedag op 22 januari een functie-overdracht plaats gevonden. De op-en-top-gildebroeder Jac. Massuger heeft zijn plaats als hoofdman afgestaan aan de actieve gildebroeder en oud-koning Wim Deen. De Heer Massuger is 35 jaar lid van het gilde, waarvan 13 jaar Hoofdman. Na de gildemis en het brengen van de vendelgroet had voormelde grote gebeurtenis plaats. Op het middaguur kwamen Pastoor A. Marks, Burgemeester B. Funk, Gem. Secretaris P. J. Sniijders, alsook Wethouder W. v.d. Aa en Wethouder J. Wolfs ter vergadering. De burgemeester kon de Heer Massuger de zilveren penning der Gemeente Oisterwijk overhandigen vanwege zijn grote verdiensten. Daarnaast hing hij hem het nieuwe zilveren dekenschild om, terwijl aan Mevr. Massuger bloemen werden aangeboden.

Het woord werd verder gevoerd door Pastoor Marks, Hoofdman Deen en de Heer J. Toorians, die namens Kring Maasland aan-

wezig was en de Heer Massuger in harte-lijke bewoordingen dank bracht voor het vele werk door hem verricht voor het gildewezen in het algemeen en het Gilde St. Sebastiaan van Oisterwijk in het bijzonder. De Heer Massuger dankte in de juiste bewoordingen.

HAAREN. In zaal Michels werd op 22 januari de statiedag gevierd van Gilde St. Antonius en Sebastiaan. Pastoor J. Verrijt droeg de Gildemis op. Tijdens de jaarvergadering vroeg Hoofdman v. d. Wiel aller medewerking om de kleine kringdag van de Zandleij te doen slagen. Deze zal worden gehouden op 13 augustus a.s. De vele successen van het afgelopen jaar werden nog eens besproken. De kampioensbeker voor het schieten was dit jaar voor de gildebroeder F. v. d. Wiel.

BERKEL. Gilde St. Hubertus feestte op 2 januari en niet zo'n beetje, want er werden 2 varkens voor de teerdag aangekocht. Na de Gildemis werd de vendelgroet gebracht aan de Gildeheer. In de zaal heeft men zich tegoed gedaan aan „de zult", waarna een onderlinge prijsverschietsing is gehouden. Namens de burgemeester was Wethouder J. Vughts met zijn echtgenote aanwezig, alsook enige schuttersvrienden van Prins Hendrik uit Amersfoort, waarmede St. Hubertus goede relaties heeft.

Nieuws uit Kempenland

Beroep op de Gilden

De Stichting Paardrijden Gehandicapten Oost-Brabant doet een beroep op de gilden van Kempenland om op een eigen wijze medewerking te verlenen om de stichting de nodige extra middelen te verschaffen, benodigd om het paardrijden voor gehandicapten toegankelijk te maken, waarbij het paardrijden niet alleen gezien wordt als een aangename tijdpassering, maar wat nog belangrijker hierbij is, zoals elders in ons land uit de praktijk reeds gebleken is, dat van het paardrijden, speciaal voor gehandicapten, een gunstige werking uitgaat, zowel op psychologisch- als lichamelijk gebied.

Het betreft hier een groep van 12 leerlingen van de Mytyschool te Eindhoven, voor wie aan uitrusting, medisch- en therapeutisch toezicht, begeleiding tijdens het rijden, vervoer etc. nog wel het een en ander ontbreekt.

Het St. Martinus-gilde, Eindhoven-Tongelre, heeft zich in het verleden al meer voor deze

stichting ingezet, en het zal ook nu wel weer de spil willen vormen waaromheen alles gaat draaien. De Gilden uit Kempenland zullen daarom vandaag of morgen hierover vast en zeker benaderd worden. Verwacht mag worden dat vele gilden aan de oproep gevolg zullen geven, omdat dit duidelijk past in het beoefenen van de deugd van hulpvaardigheid en naastenliefde, die door de eeuwen heen steeds aan de gilden eigen zijn geweest.

DE VROUW IN HET GILDE

Een uitgebreide enquête is thans lopende in Kring Kempenland. Van belang is dat men te weten komt wat daarover in de diverse reglementen staat en wat daarnaast de gebruiken zijn. Al deze onderzoeken hebben slechts dan zin, wanneer op de medewerking van de aangesloten gilden kan worden gerekend. Het ligt in de bedoeling dat een verslag hierover aan de gilden wordt gestuurd, welke gegevens dan tevens kunnen worden doorgestuurd aan de Federatie.

Inmiddels is de Studiecommissie reeds begonnen aan het samenstellen van enquête no. 3, die zal gaan over het koningschieten en de gebruiken, die daaraan verbonden zijn.

ZIJN LAATSTE BELANGRIJKE SCHOT

In het Kerstnummer van De Gildetrom stond vermeld, hoe op 3 oktober het koningschieten van het St. Jorisdigilde uit Gestel plaats vond. Onder de schutters bevond zich ook de 74-jarige **Bert van de Vorst**, die nog maar pas uit het ziekenhuis zijnde, dit bijzondere koningschieten niet alleen wilde bijwonen

maar ook (nog) meemaken. Wie hem toen de hand drukte, verheugd om zijn aanwezig zijn, wist in zijn hart dat..... Op 22 december is hij met gilde-eer begraven. Hij was vijfenvierzig jaar lang een goede en aangename gildebroeder. Nauwelijks drie dagen later was het gilde wederom in rouw, want toen werd de trouwe en bescheiden **Piet Marijnissen** ten grave gedragen.

NIEUW VAANDEL IN MIERLO

Bij gelegenheid van de viering van het feest van zijn patrones werd tijdens een feestelijke gilde-mis in de parochiekerk het nieuwe gildevaandel van het **St. Catharinagilde** door de pastoor gewijd. Daarna had in de Gildetromkamer de najaarsvergadering plaats, tijdens welke twee nieuwe gildebroeders werden geïnstalleerd en volgens oud gebruik bijzondere schilden en attributen werden verpacht. De avond werd besloten met een feestelijk diner waaraan de pastoor, de burgemeester, de beschermheer, de ontwerper van het nieuwe vaandel en diverse andere genodigden aanzaten.

GILDE-TENTOONSTELLING IN GELDROP

Het Gilde St. Catharina en Barbara, Geldrop en het Gilde St. Joris, Zes gehuchten, organiseren van 14 t/m 19 april a.s. een gildetentoonstelling in de Muziekschool aan de Heggestraat te Geldrop.

De officiële opening zal plaats vinden op vrijdagavond 14 april door de burgemeester van Geldrop terwijl ook de voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden een korte inleiding zal houden. Op deze tentoonstelling zullen van de deelnemende gilden die bescheiden te zien zijn, die meestal op de normale gildetentoonstellingen niet worden geëxposeerd. De tentoonstelling is elke middag en avond geopend. Het ligt in de bedoeling dat ook leerlingen in schoolverband hiervan kennis nemen.

Op zondag 16 april wordt bij gelegenheid van deze tentoonstelling een Gildefeest gehouden, waaraan een twaalfstal gilden uit het district Oost zullen deelnemen.

Nieuws uit Peelland

DOCUMENTATIE WISSELSCHILD

Door de Heer E. J. Th. A. M. van Emstede, Streekarchivaris van Peelland te Deurne werd een zilveren wisselschild aangeboden, welk schild zal circuleren onder de Gilden van Peelland en tijdelijk zal worden toegekend aan dat Gilde, dat volgens de Documentatie-Jury in het jaar der jurering beschikt over

de beste documentatie na 1945. Hopelijk zal deze geste er toe bijdragen, dat door de Peellandse gilden meer dan tot nu toe aandacht zal worden besteed aan de documentatie.

**Het St. Jorisdigilde Someren huldigt vier jubilarissen,
Hoofdman van de Laar koninklijk onderscheiden.**

Zaterdag 9 oktober 1971 stond het voltallige

Gilde aangetreden om hun jubilarissen naar de St. Lambertuskerk te begeleiden, waar als begin van de feestelijkheden een H. Mis uit dankbaarheid werd opgedragen.

Daarna werd in het Gildehuis een receptie gehouden, die geopend werd door het Kring Bestuur bij monde van de Voorzitter A. Niessen. Deze merkte op dat het niet vaak voorkomt dat een gilde zoveel jubilarissen heeft op een dag.

Dr. C. G. J. Starrenburg is 12½ jaar beschermheer van het Gilde. Helaas waren hij en Mevrouw Starrenburg, zij was vele jaren de koningin van het Gilde, deze dag verhinderd en daarom hadden zij enige dagen eerder dit jubileum herdacht met het bestuur. Zij boden het Gilde een zilveren St. Joris aan, als herinnering aan deze dag.

Hoofdman Jan van de Laar is 40 jaar Gildebrouder, waarvan vele jaren als Hoofdman lid van het Kringbestuur, voorzitter van de tromcommissie en organisator van vele schietconcoursen.

Frans Meeuwis en Willem van Doorn waren met hem 40 jaar in het Gilde, terwijl Martien Verhees „pas” 25 jaar lid was. Een hoofdman kan nog zo goed zijn, maar als hij geen steun heeft van een keur van medewerkers kan hij niets bereiken.

Daarom betrok de voorzitter het gehele gilde en hun dames, want ook zonder hun medewerking zal het niet goed gaan, in de felicitatie.

De Heer A. van Enckevoort sprak namens

de Gildebrouders. Hij dankte de jubilarissen voor hun inzet en medewerking, liet het niet bij woorden alleen maar overhandigde de gildebrouders een cadeau en de dames een boekje bloemen.

Daarna volgde een stroom van gasten, die de jubilarissen kwamen gelukwensen.

Burgemeester Roels en het Gemeentebestuur complimenteerden eerst elke Gildebrouder

maar dan richt de Burgemeester speciaal het woord tot Jan van de Laar. Behalve een goed Gildebrouder is de Heer van de Laar een man die zich in velerlei opzicht verdienstelijk heeft gemaakt voor de dorpsgemeenschap. Vooral zijn werk in de ondergrondse heeft veel van hem gevergd. Het was dan ook voor de Burgemeester een groot genoegen te kunnen meedelen dat het Hare Majesteit de Koningin heeft behaagd de Heer van de Laar de zilveren medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau te verlenen. Onder luid applaus spelde hij de zeer ontroerde Gildebrouder de medaille op. Hoofdman van de Laar dankte de Burgemeester voor de onderscheiding, die hij wilde zien als een eer voor het gehele gilde. Namens het hele Gilde memoreerde hij de warme belangstelling van de Burgemeester voor het Gilde, vooral tijdens zijn koningschap. Als dank verzocht hij Mevrouw Roels haar man een zilveren herdenkingskruis te willen opspelden. Terwijl het Kringbestuur zich terugtrok voor een bestuursvergadering bleef de stroom van gasten aanhouden, wel een teken dat het St. Jorisdorps geliefd is, en een waardige plaats inneemt in de Somerense dorpsgemeenschap en bij de Gildebrouders in de wijde omtrek.

Jaarvergadering Kring Peelland

Op zaterdag 29 januari 1972 hielden de gilden van Kring Peelland hun jaarvergadering in het Gildehuis van het St. Margarethagilde te Aarle-Rixtel. Voorzitter Alphons Niessen opende de vergadering, maar na een kort inleidend woord droeg hij de leiding over aan de Vice-voorzitter P. v. d. Berkmortel, daar hij nog niet hersteld was van een onlangs ondergane operatie. De Vice-voorzitter gaf vervolgens het woord aan de Secretaris, de Heer A. Giesbers, en de Penningmeester, de Heer J. Huybers. De vergadering dankte met een applaus voor de beide verslagen. De Heer L. Giesbers vroeg als lid van de kascommissie nog een aantal nadere gegevens en verzocht het bestuur enkele punten in de Federatievergadering ter sprake te brengen: hij meende dat bepaalde uitgaven tot de federatie behoren.

Het aftredende Bestuur werd bij acclamatie herkozen.

Zeer tot teleurstelling van het Bestuur hadden zich geen kandidaten gemeld voor de organisatie van de Kringdag. Noodgedwongen moest daarom wel het voorstel gelanceerd worden dat de Kringdag op de een of andere wijze gecombineerd zou worden met het Gildefeest in Gemert, door b.v. de wedstrijden voor de Kring op Zaterdag te houden.

Daarna was het woord aan de Gemertse Gilden. Namens het organiserend comité dankte de Heer L. Huijbers Voorzitter Niessen voor zijn steun tijdens de Federatievergadering te Eindhoven op 22 januari j.l. Hij merkte op dat de Gemertse vertegenwoordigers een nare nasmaak van deze vergadering hadden overgehouden door de weinig tolerante houding van het Federatie-bestuur t.a.v. het predicaat „Landjuweel”. De Heer Antoon Jaspers, gildebrouder van het St. Anthoniusgilde en Loco-Burgemeester van

Gemert kon dit alleen maar beamen en besloot met het bekende gezegde: „Voor mij hoeft het niet meer.”

Voorzitter Niessen, die sprak als lid van het Federatiebestuur, maar ook als Kringvoorzitter, antwoordde met het gezegde dat de soep nooit zo heet wordt gegeten als zij wordt opgeschapt. Hij beloofde, dat hij alles zou doen om Gemert alsnog zijn landjuweel te geven, want hij was er zeker van dat een dorp niet onder hoeft te doen voor een stad, als men tenminste geen onmogelijke eisen gaat stellen, waaraan een kleine gemeenschap niet kan voldoen. Ondanks dit boeiende betoog verzocht de Heer L. Huybers de vergadering toch de motie, die hij had voorgelezen, aan te nemen. Zaterdag 26 februari a.s. zal het Kringbestuur deze motie aan de Federatie overhandigen.

De Voorzitter sloot de vergadering met een dankwoord aan de Vice-voorzitter voor het leiden van deze moeilijke vergadering en het St. Margaretha-gilde voor de gastvrijheid. Hij waardeerde de aanwezigheid van de Heer P. van Zutphen, Koning van het O. L. Vrouwe-gilde en Gemeente-Secretaris, en die van een vertegenwoordiger van het Colveniers-gilde Helmond, dat voor het eerst sinds lange tijd weer op een vergadering vertegenwoordigd was. Hij besloot met de hoop uit te spreken dat ook spoedig het St. Anthoniusgilde uit Beek en Donk en het St. Servatiusgilde uit Lieshout weer als actief lid in de kring zullen terug keren.

BIJZONDERE JUBILEA BIJ DE GRUUN SCHUT TE GEMERT

Drie jubilea had het St. Antoniusgilde te Gemert te herdenken tijdens de feestelijkheden rond de viering van haar patroonheilige. Op de eerste plaats was dat natuurlijk de herdenking van het 700-jarig bestaan, dat later in het jaar — vermoedelijk op zondag 17 september a.s. — nog een groots vervolg krijgt in de vorm van een groot gildefeest, waaraan door de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden de titel van **LANDJUWEEL** zal worden verbonden.

Nu bepaalden de schutsbroeders zich er toe om de nodige volmachten te geven aan het bestuur en het organisatie-comité, waardoor deze aan de slag kunnen om rond 5000 gildebroeders uit Nederland, België en Duitsland een goed onthaal te bieden in Gemert. Daarmee haalden de broeders zichzelf veel zorgen op de hals, maar men wil dit doen voor Gemert en natuurlijk ook voor zichzelf.

Het tweede jubileum vierde Kapitein Jan van den Berg. Hij was 25 jaar actief gildebroeder, waarvan de laatste jaren als kapitein. Dit is voor de Gruun Schut uiterst zeldzaam, omdat in vroeger jaren men maar 2 jaar gildebroeder kon zijn en dan nog maar alleen indien men ongetrouwd bleef.

Vooral in de laatste jaren heeft men er meer behoefte aan de leden wat langer aan zich te binden, omwille van de continuïteit. De jonge mensen hebben naast het gilde nog andere hobbies, welke dikwijls niet samen te beoefenen zijn. Jan van den Berg echter bleef het

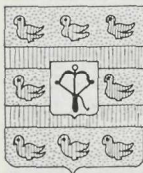
gilde trouw sinds 1947 — bijzonderheid is, dat hij in 1948 zich tot koning schoot — en hielp het door een dieptepunt heen naar de bloei van vandaag. Daarom ook huldigde voorzitter Jaspers hem en speldde hem een zilveren schild op onder luid applaus van broeders en ouderlingen.

Minder luidruchtig, maar daarom niet minder indrukwekkend was de huldiging van het gouden lid Adr. van Zeeland uit Mortel. Voor de eerste maal kon hij niet in persoon bij de viering van het patroonsfeest aanwezig zijn, omdat een ernstige ziekte hem aan het bed kluisterde. Vanwege zijn gouden trouw en zijn vele verdiensten voor het gilde, kwamen de schutsbroeders zondagmorgen bij hem aan huis, waar te zijner intentie een Mis werd opgedragen. Bijzonder indrukwekkend waren de huldigingswoorden van voorzitter Jaspers in de ziekenkamer. Zeldzaam heeft men een dergelijke trouw aan gilde en patroon bij iemand gevonden, waarvan in deze momenten veel troost uitging voor de zieke gildebroeder. De viering van het patroonsfeest in Mortel ging altijd van hem uit en op die dag was zijn woning een gastenverblijf voor de andere broeders.

Tot slot van zijn toespraak speldde voorzitter Jaspers ook hem een zilveren schild op, waarvoor hij nog de moed opbracht om rechtop te zitten, evenals hij dat deed voor het in ontvangst nemen van de vendelgroet. Daarna konden de gildebroeders hem persoonlijk feliciteren.

De jaarlijkse feestviering begon aan het woonhuis van kapitein Jan van den Berg met een koffiemaaltijd en een vendelgroet aan de jubilaris, welke werd gevolgd door de gildemis in de dekenale kerk. Deken van Oort en kapelaan van Spijk namen de vendelgroet - bewijs van trouw aan de kerk - in ontvangst. Bij ontstentenis van Burgemeester De Wit nam Wethouder Hordijk aan het gemeentehuis het eerbewijs van het gilde in ontvangst en zei daarbij wel te weten, dat het gilde dit jaar een groot beroep op de gemeente zou doen bij de organisatie van het Landjuweel. Tijdens de traditionele — gesloten — vergadering werd Piet Brouwers, Paashoefse-dijk, gekozen tot nieuwe deken. Rond hem speelde zich de verdere feestviering af, compleet met de ontvangst van de gildebroeders in zijn woonhuis, de inwijding door de maagschap en de triomftocht naar het gildehuis, waarbij in de buurtschap van de deken het gilde royaal werd getraceerd.

In Gemert leeft het gildewezen en zal bij het Landjuweel tot een hoogtepunt komen.

CUYKLANDSE KRINGVERGADERING TE BEUGEN OP 20 JANUARI 1972

Van de 23 aangesloten gilden ontbrak alleen

Nieuws uit Het Land van Cuyk

het St. Catharinagilde uit Mill. Het in 1970 herleefde gilde van Mook trad tijdens de vergadering als 24e gilde toe.

Als gasten waren aanwezig Pastoor Th. Driessen (uit Well), Baron Sloet tot Everlo (Voorz. v. d. Gelderse Federatie), de Heren Sluijters en Douma (v. d. Streek-archivariaten van Ravenstein en Cuyk), alsmede de vertegenwoordigers van de pers (Gelderlander en De Guld).

Financiën. Mede tengevolge van een aanzienlijke gift in 1971 van een onbekend gebleven schenker, behoeften kringcontributie, noch abonnementsgeld voor De Guld, te worden verhoogd. De suggestie deze schenking te besteden als bijdrage voor een te ontwerpen Federatie-vaandel werd verworpen.

Mutaties in kring-bestuur en commissies. In plaats van de aftredende Heren Gartsen (Gennep), Keijzers (Linden), Smits (Escharen) en Derks (Gassel) werden gekozen de Heren: Bardoel (Linden) als kringbestuurder tevens voorz. Vendelcommissie; Delahaye (Gennep) als kringbestuurder tevens voorz. Tromcommissie; Martens (Heijen) als lid Vendelcommissie en Van Vonderen (Oeffelt) als lid Tromcommissie.

Schieten: Gilde-keizers en -koningen met bv. ouderdomsgebreken mogen zonder deelname aan de optocht toch deelnemen aan het kringkeizer- en -koningschieten, dat - ter voorkoming van stagnatie - voortaan behoort te gebeuren op afzonderlijke bomen en op lichte klosjes, met eigen geweren doch met munitie van het organiserende gilde.

Bij verhindering mogen daarbij keizers zich niet, doch koningen zich wel laten vervangen. Deze laatsten dan „officieel” en bovendien alleen door een vroegere koning.

Een W.A.-verzekering per gilde werd dringend aangeraden, ook voor **eigen** gildebroeders en voor het buitenland.

Trommen en vendelen. Nieuwe tromvoorschriften zullen aan elk gilde worden toegezonden. Tamboerkorpsen, aangesloten bij muziek-federaties, krijgen dezelfde verplichte marsen voor Federatie-concoursen als voor kringdagen. Over gelijkstelling der onderling verschillende klasse-indelingen bij Gildewezen en Federaties is overeenstemming bereikt. Gezocht wordt naar een (minder rommelige) defileermars van duidelijk beperkte lengte en ook naar maatregelen voor een meer geordende massale afmars.

Bij kringwedstrijden zullen vendeliers zich niet meer mogen laten begeleiden door gehele tromkorpsen, maar hoogstens door enkele tamboers.

De promotie-mogelijkheid van vendelklasse C. naar klasse B. wordt vergemakkelijkt (32½ punt).

Diversen. Tot het tegendeel zal blijken werd voorlopig als algemene maatregel aangenomen, dat in de kerk **alle** gildebroeders de hoeden op zullen houden.

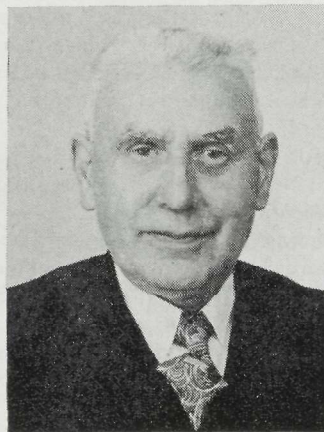
Ter sprake kwamen verder aangekondigde - plaatselijk verschillende - politie-maatregelen i.v.m. onbruikbaarmaking, inbeslagname (tot vernietiging toe) van historische vuurwapenen in gildebezit. Het Kringbestuur zegde toe de betrokken Brabantse en Limburgse autoriteiten te zullen benaderen om te komen tot een uniforme toepassing en zo mogelijk tot gewaarborgd gildebezit in deze.

Nabetrachting. De door alle in vol gilde-or-naat bijgewoonde vergadering, die nauwelijks 3 uren duurde, werd op krachtige wijze voorgezeten door Baron de Weichs de Wenne uit Geijsteren, die - als van ouds - opende en sloot met de Christelijke Groet.

Ondanks de ernst, waarmee alle onderwerpen werden behandeld, werd er herhaaldelijk „kwink-geslagen”, waarbij de verschillende sprekers wel aan elkaar gewaagd bleken te zijn, zodat iedereen na een opwekkend woord van de Voorzitter nog glimlachend huiswaarts keerde, terugziend op een echte „goede” vergadering, waarin talloze spijkers met koppen waren geslagen.

In Memoriam

H. J. v. d. Sterren te Boxmeer

Gaarne plaatse wij hieronder nog een foto van wijlen de Heer H. J. van der Sterren uit Boxmeer, waarover reeds in ons vorig nummer werd bericht.

Zo zag Federatie-secretaris, wijlen de heer Jos Schroeders, de Brabantse gilden

Doel van de Brabantse Schuttersgilden

De Schuttersgilden van Brabant hebben tot devies: Trouw aan God, Kerk en Land, Trouw aan Gewest, Streek en Gezin, Trouw aan de gebruiken der voorouders, zoals die in het Gilde zijn bewaard gebleven, Trouw aan het Gilde en aan de Koning.

Hoewel de „verdediging met het wapen in de hand” niet meer de eerste taak der Gilden is, is het wezenlijk doel der Gilden van thans toch niet zonder betekenis: door de beleving van hun idealen dragen de Gildebroeders in hoge mate bij „de geestelijke weerbaarheid van Brabant” te versterken.

Het Gildebroederschap

De voorwaarden waaraan men moet voldoen om als Gildebroeder te kunnen worden toegelaten, zijn overal verschillend. Hier spelen ook gebruiken en tradities mede een rol. De beperkende bepalingen oefenen in wezen een remmende invloed uit. Het is vaak namelijk niet genoeg, dat men voor het Gilde voelt en de eigenschappen heeft om een goed Gildebroeder te worden, men moet bij vele zijn „van de oude stam”. Sommige Gilden nemen alleen getrouwd op. Het is vanzelfsprekend dat op die wijze van „vat op de jeugd” geen sprake kan zijn.

Ook op dit punt zal het zaak zijn, dat de Gilden zich bezinnen, want er is geen betere Gildebroeder dan die van jongsaf in het Gilde mee opgroeit en zo de geest en de overgeleverde tradities door ervaring leert. Voor de Overheden der Gilden staat daarnaast de plicht de jongeren te leren en wegwijs te maken, hetgeen geruime tijd verwaarloosd werd.

Eeuwenlang werd het als een eer beschouwd tot het Gilde te mogen toetreden.

Slechts de besten, n.l. „van onbesproken gedrag”, werden toegelaten. Onwaardigen werden geweerd of in voorkomende gevallen uitgestoten. Thans letten de Overheden weer méér dan voorheen op het „binnenkomen in het Gilde” en dit is ook noodzakelijk om het Gilde waardig en broederlijk te houden.

De Schutbroeders en hun Gilden hebben weliswaar ook hun fouten gehad en misbruiken gekend, men heeft niet steeds geleefd naar de bedoelingen der vaak onbekend gebleven stichters. Maar is dit vreemd? Deze instellingen hebben de eeuwen getrotseerd,

opeenvolgende generaties aanschouwd, zij hebben de up-en-downs en de onvolkomenheden van vele geslachten gedragen maar deze ook overwonnen, meest zonder hulp van buitenaf en ondanks herhaalde zogenaamde opheffing van hun bestaan. Is er beter waarborg voor de toekomst? Ook in de Gilden is het „de geest die doet leven”. En zo zal het altijd blijven.

Waarde van de Schut(ter)sgilden

Wanneer wij ons afvragen, wat de waarde der Schutsgilden is, dan dienen wij door te dringen in het diepe wezen der Gilden. Dan zien wij, dat de Gilden daadwerkelijk de grote ontastbare idealen „belevan” van 1e. broederschap, 2e. trouw, 3e. christelijke burgerzin en ten 4e. van dankbare eerbied voor het voorgeslacht. Daarnaast leveren de Gilden hun bijdrage tot eenvoudige persoonlijke ontspanning en van gepast eenvoudige volksvermaak. Hun tradities zijn vaak gestoeld op de oude ridderschapsideal en hebben zin en betekenis.

De Gilden streven - vaak in tegenstelling met latere organisaties - niet op de eerste plaats bepaalde, concrete doeleinden na. Zij hebben als primair doel en als taak de bovengenoemde maatschappij-peilers te doen beleven bij het werk van alle dag, allereerst door de broeders zelf.

„De gebruiken en tradities van de Gilden, alle even zinvol, zijn dan ook, - zo zei het de in november 1961 overleden voorvechter van de Brabantse Schuttersgilden Mgr. Dr. P. C. de Brouwer uit Hilvarenbeek - niet alleen uitbeeldende vertoningen, maar ook oefeningen van niet geringe psychologische waarde voor de gildebroeders zelf”

„En het voortbestaan van het eenvoudige gildespel is dan ook niet te verklaren zonder een mentaliteit, die er aan ten grondslag ligt en die aan het spel zin en betekenis, geeft. Daardoor krijgt het gildespel het karakter van volkskunst en is het als zodanig cultureel van grote betekenis, zowel voor de Gildebroeders als voor de toeschouwende buitenstaanders”. (Aldus Mgr. Dr. P. C. de Brouwer).

Vertonen de Gilden in hun uiterlijke verschijningsvorm mede een folkloristisch karakter, dan wil dat niet zeggen, dat zij iets levend houden, wat niet meer in het volk zelf leeft, integendeel: Het uiterlijk vertoon der Gilden is de zinvolle uitdrukking van wat innerlijk bij hen nog werkelijk leeft en bij de Gilden is dus sprake van zinvolle cultuuruitingen.